

(۱۲)

هفتمین پیشوای جهان تشیع

چراجمی از پیشوایان بزرگ
از مادد رانی «کنیز» تولد یافتند؟!

وارد شد و پیام او را به امام صادق رسانید، امام تا پیام را شنید، دست از غذا کشیده نیدرنگ از جا حرکت کرد و به سوی چادر زنان شافت .

حضور صرف غذا را ناتمام گذاشته به فکر فرو رفتند که چه حادثه مهمی اتفاق افتاده است ؟ آیا کسی از زنان همراه امام (ع) بیمار شده ؟ آیا مطلب محرمانه ای پیش آمده که می بایست بطور خصوصی به اطلاع حضرت برسد؟ یا اینکه ...؟

این انتظار خیلی طول نکشید، زیرا اندکی بعد در حالی که لیخن شیرینی بر لب امام نقش بسته بود و شادی در سیمای آنحضرت موج می زد، به میان جمع بازگشت، مسلمانان تا حضرت را دیدند، گفتند: «ان -

سال ۱۲۸ هجری بود ، پیشوای ششم شیعیان حضرت صادق (ع) در موسم حج همراه جمعی از یاران خود به زیارت خانه خدا مشرف شده بودند این سفر همسر گرامی خود «حمیده» را نیز همراه داشت ، مراسم حج پایان رسیده ، کاروانهای حجاج ، هر یک بسوی شهر و دیار خود رهسپار بودند، کاروان مدینه نیز در رکاب امام صادق (ع) از مکه حرکت نموده پس از طی مراحل ، در سرزمینی بنام «ابواء» (۱) بازگشوده بودند تا پس از استراحت ، مجدداً به سفر خود ادامه دهند .

حضرت صادق (ع) همراه یاران خود برای صرف غذائشته برود که ناگاه فرستاده ای از طرف «حمیده»

۱ - ابواء یکی از روستاهای اطراف مدینه است و آمدن بنت وهب ، مادر گرامی پیامبر اسلام (ص)

در آن محل بخاک سپرده شده است .

شاعره که خبر خوشی بود! حمیده بسا شما چه کار داشت؟» حضرت فرمود: «خداوند امروز پسری به من عنایت فرمود که بهترین مردم زمان خود، و پیشوای آیندۀ شما خواهد بود» (۱)

«استان زندگی «حمیده» مادرگرامی حضرت موسی بن جعفر (ع) جالب و خواندنی است: او وابسته به یکی از خاندانهای بزرگ غیر عرب بود (۲) ولی سیر حوادث او را با خیل بردگان، به بازار برده-فروشان مدینه کشانید و آنگاه بدستور امام باقر (ع) از میان زنان و دختران دیگر انتخاب و به خانۀ حضرت باقر (ع) انتقال یافت و به اختصار همسری فرزند جوان آنحضرت یعنی جعفر بن محمد (ع) نامیل گردید و توزادی که در «ابو اء» چشم به جهان گشود، ثمره این وصلت فرخنده بود.

ارزشهای انسانی

غیر از حضرت موسی بن جعفر، چندتن از پیشوایان بزرگ دینی نیز زامادی «کتب» به دنیا آمده اند زیرا گرچه مادر آنها در ردیف بردگان قرار گرفته بودند ولی زنان پاکدامن و با فضیلتی بودند و در اثر همین شایستگی توانستند مردان بزرگی را در آغوش خود پرورش دهند؛ و این موضوع یکی از تجلی گامهای تساوی انسانها از نظر اسلام و مبارزه با بردگی بود زیرا از نظر اسلام، معیار شخصیت و فضیلت هر فردی بستگی به شایستگی و استعدادهای معنوی و انسانی

۱ - بحار الانوار ج ۴۸ ص ۲ و ۳

۲ - الانوار الیه ص ۸۷

۳ - حیات الامام موسی بن جعفر ج ۱ ص ۴۰ - این جمله از امام هفتم نقل شده است.

۴ - ایات الوصیه ص ۱۸۵ و دلائل الامامه ص ۱۴۹

او دارد و مسأله زاده تبارت طبعاتی و رنگه پوست، و بردگی و امثال آنها نمی تواند معیار سنجش ارزش و شخصیت انسان باشد، و بردگی باید از جهان بشریت برچیده شود.

با توجه به این معنی است که گاه پیشوایان دینی مسا، یاران خود را به ازدواج با زنان غیر آزاد (برده) تشویق نموده می فرمودند:

«زنان برده را به همسری برگزید زیرا بسیاری از آنها از نوا دهائی هستند که از هوش سرشار و خرد پر خوردارند در حالی که بسیاری از زنان مرفه فاقد آن می باشند» (۳)

پیراسته از هر گونه آلودگی

«حمیده» مادر ارجمند پیشوای هفتم نیز از این زنان با فضیلت و مرد آفرین بود، او بعدی از اصالت خانوادگی و فضایل انسانی برخوردار بود که امام باقر (ع) هنگام معرفی او به فرزند گرامی خود جعفر بن محمد (ع) فرمود: «حمیده مثل زرتاب و نضبه شده، از آلودگیها و پلیدیها پاک است، و این از لطف خدا بر من و امام بعد از من است که پای چنین بانویی پاکدامنی را به خانه من گشودا» (۴)

گوهر شخصیت این بانوی بزرگ، در خانۀ امام صادق (ع) بیش از پیش صیقل یافت و در برتو زندگی مشترک با آن پیشوای بزرگ، و استفاده از علوم سرشار آن حضرت، پایه های رسید که امام

صادق (ع) دستوری داد زنان مسلمان برای فرا گرفتن احکام و مسائل دینی، به این بانوی عاقل قدر مراجعه کنند (۱).

با این ترتیب، موسی بن جعفر (ع) نه تنها پندری همچون امام صادق (ع) بنیانگذار مذهب جعفری و مؤسس دانشگاه بزرگ جهان اسلام داشته، بلکه از پستان بانوی با فضیلت و گرانمایه ای مانند «حمیده» شیرخورده و در آغوش پاک او پرورش یافته است

از همان دوران کودکی، آثار هوش سرشار و استعداد شگرف، از چهاره موسی بن جعفر (ع) هویدا بود و از آینه درخشان او حکایت می کرد، او که وارث علوم خاندان رسالت و امامت بود، تا سینه سالکی (که امام صادق (ع) در حال حیات بود) همه جا از برنامه های عالی و ارزنده پدیدار می گشت و از علوم و دانشهای آن حضرت استفاد می کرد (۲). او سرعت در دانشگاه بزرگی که بیست و نوائی پیشوای ششم تأسیس شده بود، مواهبت بزرگی پیدا کرد و در رشته های مختلف

علوم و دانشهای آن عصر، به اوج کمال رسید و در توسعه و تکمیل دانشگاه بزرگ جعفری از پسر پیروی نمود.

موسی بن جعفر (ع) نه تنها از نظر علمی تمام دانشمندان و رجای علمی آن روز را تحت الشعاع قرارداد، بلکه از نظر فضایل اخلاقی و صفات برجسته انسانی نیز زبانزد خاص و عام بود بطوری که تمام دانشمندان که بسا زندگی پرافتخار آن حضرت آشنائی دارند، در برابر عظمت شخصیت اخلاقی امام سرتعظیم فرود آورده اند.

«ابن حجر عسقلانی» دانشمند و محدث معروف جهان تسنن و «شیخ سلیمان قندوزی» می نویسد:

«موسی کاظم وارث علوم و دانشهای پدرودارای فضل و کمال او بود، موسی بن جعفر (ع) در برتو عفو و گذشت و بردباری فوق العاده ای که (در رفتار با مردم نادان) از خود نشان داد، کاظم لقب یافت، و در زمان او، هیچکس در معارف الهی و دانش و بخشش به پایۀ او نمی رسید (۱)

۱ - الانوار الیه ص ۸۷

۲ - بحار الانوار ج ۴۸ ص ۱ اثبات الوصیه ص ۱۹۰ الفصول المهمه: ابن صباغ مالکی ص ۲۲۳

۳ - الصواعق المحرقة ص ۱۲۱ و بیابیع الموده ص ۳۴۲